

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103. Telephone: 431-6344

XLIX

Rugsėjis — September 14, 1964 Nr. 102

ILIUSTRUOTAS TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

ŽODŽIAI IR DARBAI

KO VERTI RINKIMŲ PROGA SKELBIAMI PAŽADAI? NAUJIENOS TEIGIA, KAD JAV VIS DAR RIŠA PREZIDENTO ROOSEVELTO PAREIŠKIMAS, PADARYTAS PRIEŠ 1940 M. RINKIMUS, KAD "LIETUVA BUS LAISVA", NORS PER 25 METUS NIEKAS NĖ PIRŠTO NEPAJUDINO, KAD TAS ŽODIS TAPTŲ KŪNU.

Vytautas Meškauskas

Neseniai (Dirva, rugs. 2 d.) palyginę abiejų partijų platformas komunizmo atžvilgiu, turėjome kiek nustepti Dr. P. Grigaičio iš piršto išlaužtu teigimu, kad "demokratų platforma lietuviams geresnė". Ginčytis su dr. P. Grigaičiu vargiai ar yra kokios prasmės. Jei jam sakai, kad čia "žalia", jis atsakys, kad štai ten "mėlyna" ir taip toliau. Blogiau, kad jis nemėgsta skaitytis su tiesa ir atsiliepdamas į mano aukščiau minėtą rašinį teigia:

"Dirvos bendradarbis laiko visai bereikalingomis lietuvių pastangas, kad demokratų ir respublikonų partijos savo rinkiminėse platformose palankiai pasisakytų Lietuvos išlaisvinimo klausimu."

To aš visai nerašiau. Tik pastebėjau, kad rinkimų proga sakomi paguodos žodžiai nėra "tikras pinigai". Lietuvos likimui svarbiau ne kokioje eilėje ir kokioje kompanijoje ji pami-

nėta, bet Washingtono valdovų nusistatymas komunizmo atžvilgiu. Tai, žinoma, nereikia, kad Lietuvos paminėjimas abiejų platformose būtų visai bereikšmis, ir tiems mūsų veikėjams, kurie prie to prisidėjo nepriklausytų joks "kreditas" ir padėka už jų pastangas. Pačioje pradžioje, kaip sakoma, buvo "žodis". Tačiau iš kitos pusės, žodžiai, jei juos nepaseka darbai, lieka netaislingi.

Į kitą mano pastabą, kad JAV nėra įsipareigojusios išlaisvinti Lietuvą, dr. P. Grigaitis atsako, kad toks įsipareigojimas vis dėlto yra ir mini Valstybės Sekretoriaus Sumner Wells pareiškimą, kad JAV nepritaria sovietų smurto politikai ir 1940 m. spalio 15, atseit, prieš rinkimus, prez. Franklin D. Roosevelt pasakymą, kad "Lietuva bus laisva" ir kad jos nepriklausomybė esanti tik "laikina" atidėta. Tai, anot Grigaičio, esąs įsipareigojimas ir iki šiai dienai Lietuvos

pagrobimas nėra pripažintas.

Iš kitos pusės nuo to "pažado" praėjo beveik 25 metai ir pačios Lietuvos išsilaisvinimas ne tik nepriartėjo, bet dar blogiau, JAV vyriausybė nesiėmė jokių žygių "laikina" pastumti į šalį Lietuvos bylą pradėti kur nors spręsti.

Savaime aišku, kad Washingtono vyriausybė turi visų pirma žiūrėti savo kraštų interesus ir Rooseveltui pareiškimas -- "Lietuva bus laisva" -- jos teisiškai nepareigoja. Nėra jokio įstatymo, kuris neleistų administracijai savo nusistatymą pakeisti. Tačiau tas pats prezidentas Rooseveltas faktinai visą laiką varėtokią politiką, kuri vedė prie sovietų režimo sustiprinimo ir įsigalėjimo visoje Rytų ir Vidurio Europoje. To fakto akivaizdoje jo žodžiai buvo visai bereikšmiai, pašnabždomis numesti lietuvių kilmės rinkėjų grupei.

Lietuvai tikrai būtų geriau, jei jis nieko nekalbėdamas apie jos išsilaisvinimą, išnaudotų kiekvieną progą, -- o jų būta nemažai, -- Sovietų Sąjungai susilpninti. Bet jis visai nenorėjo žiūrėti galimo JAV-bėm pavojaus iš sovietų pusės. Jis visai bereikalo tęsė karą su Vokietija iki "besąlyginės kapituliacijos", tuo būdu duodamas progos sovietams įsistiprinti Rytų Europoje. Galima suprasti, kad Rooseveltas ir jo artimiausi patarėjai buvo labai įsiutę ant vokiečių, sunkiau suprasti, kodėl jis norėjo vokiečius nubauti drauge su sovietais, kurie buvo padarę tuos pačius nusikaltimus kaip naciai, įskaitant ir "genocidą" -- Volgos vokiečiams ir Krimo totoriams, tik daug platesniu mastu.

Kai po 1870-71 m. vokiečių - prancūzų karo "Nationalzeitung" kritikavo to karo laimėtoją "geležinį kancelių" kunigaikštį Bismarcką už per švelnų elgesį su Prancūzijos imperatoriumi, Bismarckas padiktavo sekančią atsakymą:

"Politikai turi palikti nubaudimą valdovų ir tautų už nusikaltimus prieš moralę Dievo apvaizdai... Politikai neturi keršyti už tai, kas atsitiko, bet tik užtikrinti, kad tai daugiau nepasikartotų".

FDR tokios politikos nesuiprato: jo administracija pasmerkė pirmą Lietuvos įjungimą į Sovietų Sąjungą, bet nieko nepadarė, kad tai dar kartą nepasikartotų. Ar reikia dar geresnio įrodymo apie priešrinkiminių pareiškimų vertę?

* ARABŲ VALSTYBIŲ atstovų konferencija Egipte nutarė sudaryti Palestinos egzilių vyriausybę ir steigti kariuomenę iš arabų pabėgėlių, savo laiką pasitraukusių iš Izraelio teritorijos.

Su giedriu žvilgsniu į nepermatomą ateitį milijonai jaunuolių pradėjo naujus mokslo metus.
Vyt. Maželio nuotrauka

GAUSĖJA PROPAGANDINĖS LEGENDOS

VYT. ELSEIKA

Dirvos korespondentas
V. Vokietijoje

aliciją ir... įvykęs sąmokslas. Autoriui vis užkliūva Texas naftos šaltiniai ir savo knygos pabaigoje jis teigia, kad Kennedy buvo nužudytas todėl, kad naujomis Amerikos sienomis (new frontiers) jis nelaukęs Texaso naftos šaltinių...

Habe -- publicistiniu stiliumi rašęs autorius. Jo knyga lengvai skaitoma, laikytina visai geru reportažu, bet... vargiai galima sutikti su padarytomis išvadomis ir teorija apie kelius apsiungusius sąmokslininkus.

Europoje esama publicistų, kurie taip pat Kennedy nužudymo metu lankė pietų ar pietvakarių valstybes, bet -- jie neįžūdrėjo apsiungusių Kennedy priešų, jie negalėjo patvirtinti apie išryškėjusius ty priešų frontus. Žinoma, Kennedy buvo įdomi asmenybė, jis buvo žymus amerikietis, buvo moderniu žmogumi, tačiau juokinga jį laikyti Stegfriedu. Jis ieškojo naujų kelių, buvo didelių reformų šalininkas ir nei kiek nestebina, kad Kennedy žuvus jam uždėtas kankinio vainikas.

Dabar prezidentu yra Lyndon Johnson. Jis ne tik tęsia žuvusio prezidento politiką, bet kai kuriais atžvilgiais yra dar daugiau pasiekęs. Jis... kilęs iš Texaso, taigi iš tos valstybės, kurioje, pagal Habę, glūdinčios viso biogio šaknys. Taigi, ir pietuose esama žmonių, kurie nebūtinai priešinas įvairių Amerikai būtinų reformų reikalui. Trumpai tariant, Habė ir kiti deda pastangas sukurti Kennedy legendą. Jie lengvai įžūdrė didelio sąmok-

lo bei neapykantos junginį ir tai būdinga -- visiškai nemini, kad tenka skaitytis ir su komunizmu bei jo ideologija ar jo siekimais.

Vokietijoje pasirodė dar kita, Paryžiuje gyvenančio amerikiečio Thomas G. Buchanan, knyga -- "Das Raetsel von Dallas" (Dallas mįslė). Įvairiais šaltiniais pasiremdamas, autorius priėmė išvados, kad priešingai oficialiai versijai -- Kennedy žudikas nebuvo Oswald ... -- nusikaltimo autoriu tenka ieškoti kitur. Tad ir amerikietis autorius jau bus prisidėjęs prie naujos legendos kūrimo. O skaitytojui susidarys įspūdis, kad abu autoriai (ir abu JAV piliečiai) visiškai ignoruoja Earl Warren vadovaujamos komisijos tyrimą.

O jei tai komisijai patikėti, jei Oswaldas buvo vienintelis kaltininkas -- žudikas, tai tenka abejoti Habės teorija apie kelius apsiungusių sąmokslininkus. Žinoma, J.F. Kennedy turėjo galinų priešų, tačiau, kaip teisingai pastebi europinis publicistas Waldeemar Besson, abejotina, kad tie Kennedy nužudę priešai būtų Amerikoje siekę tikro perversmo. Juk tai būtų amerikiečių demokratijos pabaiga bei žlugimas.

Pagaliau, jei pasitvirtintų pastaroju metu keliama tezė apie neapykantos kupinų veiksmų sąmokslą, tai, europiečių nuomone, Amerikos politika jau būtų pavirtusi "amerikine tragedija". Toks antrinis Habės, reportažinės, lengvai skaitomos knygos pavadinimas. Mums belieka vilstis, kad rašytojų reportažai teiks jų subjektyvių įspūdžių reportažais. Idomu pasekti naujų teorijų, tezių ir net legendų kūrimą. Idomu pasekti ir skaitytojų dėmesį didžiajam 1963 metų įvykiui.

ŽINIOS IŠ VISO PASAULIO

* RYTŲ VOKIETIJOS žymiausias atominės jėgos žinovas, mokslininkas ir toje srityje aukščiausias iškilęs prof. Heinz Barwich pabėgo į Vakarų šiuo metu jau randasi JAV. Tuoj po karo jis buvo rusų išvežtas į Sov. Sąjungos gilumą, pristatytas prie atominės tyrimo darbų, kur iškilio iki vice direktoriaus vietos Dubnos atom. tyrimų institute, 1957 m., panašų institutą įkūrus Rytų Vokietijoje, jis buvo atkeltas tiems uždaviniams vykdyti su iš Anglijos pabėgusiu sovietų šnipu Klaus Fuchs.

Sovietų šaltiniai neslepia apturėto smūgio prof. Barwich pabėgimu, gi vakariečiai įvykį laiko didžiausiu laimėjimu dviejų dešimtmečių laikotarpyje vykstančiose varžybose atominėje srityje.

* URAGANŲ IŠTIKTAS ir smarkiai sumažintas Floridos sritis prezid. Johnsonas paskelbė katastrofiškoms. Įstatymui bus paskirtos stambios sumos iš valstybės išdo. Nuostoliai kai kuriose Floridos vietovėse siekia dešimtimis milijonų dolerių.

Jis jau sukūrė gerovę, pažangą ir pasaulio taiką

Korp! Neo-Lithuania filistėrai, susitikę stovykloje, Pensilvanijos kalnuose (iš kairės): Senikas, dr. Čekas, Jurkunai ir Budrys.

Prezidentas de Gaulle, Prancūzija, Tretysis Pasaulis, Lietuva ir... Vlikas

J. Lanskoronskis

7

A. Greimas tiki, kad de Gaulle monologai Europos vardu turi "milžiniškos ... šiuo metu neapskaičiuojamos reikšmės" visą rytų Europos vystymąsi... Kol reikėjo rinktis tarp rusų ir amerikonių -- tai buvo vienas dalykas, o kai de Gaulle kalbėjo apie kėkvieno teisę šeiminkauti pas save -- tai jau kitas dalykas". Susiprasdėm. Vieningos Europos dar nėra. De Gaulle daugiau kaip bet kuris kitas yra politinio Europos apjungimo stabdys. Niekas jo neįpareigojo Europos vardu kalbėti ir jis Europai nevadovauja. Tautinio apsisprendimo idėjos brendo per visą 19-į amžių ir ne de Gaulle ją išamono, kad ir lietuviams ar kitoms tautoms. Jie mielai pasirinktų amerikonių, kad galėtų nuo rusų išsivaduoti, bet savaime suprantama, nori patys pas save šeiminkauti. Už tą teisę, už laisvę jie šiandien kovoja, tikėdamiesi paramos iš Amerikos. Žinoma, būtų gera, kad ir de Gaulle prisidėtų bent narydamas Vakarų Sąjungos. Iki šiol pavergtiems kraštams jis nieko nepadėjo. Be abejo, ir jis seka ir mato, kas ten darosi, bet dabartinių įvykių rytuose nei pradininkas nei vadovas nėra de Gaulle. Evoliucija, kurią ten stebime, prasidėjo dar tada, kada de Gaulle už Prancūzijos sienų buvo pamirštas.

Pavergtų kraštų didesnės politinės nepriklausomybės siekimas ir "desatelizacijos" vyksmas prasidėjo dar prieš Stalino mirtį, jau 1948 m., kada prieš jį sukilo Tito. Jau tada Tito pavyzdys kitus satelitus pradėjo užkrėsti Tito pavyzdys. Bet tada Stalinas per kominformą kietai laikė savo rankose pasaulio komunistus. Tai jo įsakymu, bet ne vietinių komunistų iniciatyva, visoj eilėj satelitinį kraštų buvo areštuojami, teisiama ir "likviduojami" [vairūs lyderiai ir komunistų šulai už titolizmą ir revizionizmą, atseit už nukrypimą nuo stalininio dogmatizmo. Prisiminkim vengro Rajko likimą, bulgaro Kostovo, čekų Klementis'o, Slansko, rumunų Pauker ir visą eilę kitų. Šešiose "liaudies respublikose" 4 komunistinių partijų generaliniai sekretoriai buvo sušaudyti ar pakarti, tik vienas lenkas Gomulka buvo areštuotas, išvežtas į Rusiją ir išsisuko iš mirties. Šiandien visi jie reabilituoti. Visi tie komunistai buvo kieti militantai, per karą rezistentai, visi perėję per Maskvos doktrinierišką mokyklą, bet jie nusikalto Stalinui, nusikalto už tai kad arba juose pačiuose neužgeso tautinis jausmas ir jie drįso jį ne priešintis, tai bent maskvinio komunizmo principus kritikuoti, arba jie sąmoningai užmerktois akimis žiūrėjo į "bazes" komunistuose tokioms tendencijoms plintant... Aukų buvo nesuskaičiuojami kiekiai. Kas žino, gal kada vėliau tautos statys tiems komunistams paminklus, kaip kovotojams už tautos laisvės aspiracijas. Ir per didžiąją Prancūzijos "buržuazinę revoliuciją" revoliucionieriai giljotinavo vieni kitus, o šiandien kiek paminklų, gatvių pavadinimų ar įstaigų vardų tų giljotinuotų garbei pašvęsta!

Kol Stalinas buvo gyvas, savo žiaurumu, teroru ir žudymais sugebėjo užduosinti tiek savo satrapijose tiek ir pavergtuose kraštuose bet kuriuos nuo tirosijos atsipalaidavimo bandymus, bet po jo mirties jo sukurta komunistinė tvirtovė pradėjo braskėti ir vadinamas "liberalizacijos" sąjūdis visose gyvenimo srityse pradėjo stipriai reikštis. Ta mirtis pažadino masių gyvenimo ilgesį ir jų nekantrumą, kurio neprislėpino nei teisimo procesai, nei "nusikaltėlių" likvidacijos tiek Rusijoje, tiek kituose kraštuose, buvo skelbiamos amnestijos, neužilgo prasidėjo reabilitacijos, panaikinamos maisto kortelės, kur jos dar galiojo ir suteikiamos kitokios minimalios lengvatų žmonių būvui pagerinti. Tačiau darbininkai savo padėčiai pagerinti imasi kovoti ir radikalesnėmis priemonėmis: užsiliepsnoja komunistinė imperijos negirdėtų streikų virtinė... Prahoje ir Pil

sene, Čekoslovakijoje, Rytų Berlyne ir daugelyje kitų Rytų Vokietijos miestų ir daug kur kitur, net pačioje Sovietijoje, ypač Kaukaze. Drįsta sukilti ir koncentracijos stovyklos. Tokį sukilimą, kaip Vorkutoje, nebegalima ir nuo pasaulio nusišlepti. Sukilimai žiauriai malšinami, bet streikus sovietinė kariuomenė nors įsikiša, bet stengiasi išvengti kraujo praliejimo, kaip pvz. Berlyne. Visur tas darbininkijos sąjūdis šį tą laimi -- darbo normų sumažinimą, darbo valandų sutrumpinimą, ar atlyginimo pakėlimą. Tuo pat metu satelitinį kraštų komunistai negali nesiskaityti su savo tėvynainių nuotakomis ir viešosios nuomonės padrasinti imasi drąsiau kovoti už didesnes politines laisves, ypač Lenkijoje, kur neapykanta rusams visada buvo didelė. Po kruvinų Poznanės streikų (apie 300 aukų) 1956 m., Lenkijos kompartija pradeda nuogąstauti atviros prieš rusus sukilimo. Partijos centrinis komitetas išjungia iš savo tarpo "staliniečius" su maršalu Rokosovskiu, karo ministru, priešaky. Minios gatvėse manifestuodamos ir rikluotėmis žyguodamos, šaukia: jeden, dva, trzy - Rokosovskiy do Moskvy! Gomulka grąžinamas į partijos gen. sekr. pareigas. Epizodas galėjo baigtis tragikaliai: Chruščiovas su aukštą pareigūnų palyda atsukia iš Maskvos dalyvauti Lenk. kom. partijos posėdžiuose. Jo į posėdžius neįleidžia, jis turi tenkintis pasitarimais su naujų Lenkijos vadovų ekipa už posėdžių durų. Grąžina kariškio represijomis. Gomulka atsikerta -- mes priešinsimės, tai bus pilietinis karas tarp komunistų. Galima būti komunistu, bet neatsižadėti savo krašto autonomijos. Priešrusiškų manifestacijų gatvėse aktyvaudojo, staigų protesto streikų Varšuvoje ir Lodzijoje prieš rusų kariuomenės atvykimą, neslepiamo lenkų kariuomenės pasirengimo priešintis, Chruščiovas ... savo duotus "represijos" įsakymus atšaukė... Liberalinis bei tautinis komunizmas nugalėjo, bent laikinai. Laikina, nes vengrų sukilimas... buvo tankų sumindžiotas ir kraujujė paskandintas. Vengrų epizodas plačiau žinomas ir jo neliesiu. Visiems tiems, po Stalino mirties pasireiškusiems "laisviniams" šuoliams aiškinti dar nėra pakankamai medžiagos atskleista. Bet galima statyti klausimą: kokia šiandien būtų tautinė padėtis, jei Amerika, užuot pristabdžiusi Prancūzijos - Anglijos (ir Izraelio) Egipto invaziją, būtų panašiai pagrasinusi Sovietų Sąjungai už kišimąsi į kitos valstybės vidaus reikalus? Dabar, žinoma, kiekvienas tuo klausimu turi savo tik spekuliatyvinę nuomonę.

Vengrų numalšinimas kitus satelitus įbaugino, laisvinimosi vyksmą sulėtino, bet jo nesustabdė. Visoj eilėj kraštų komunistinių režimų sukrėtimas tai paliudija. Sukrėtimai visur paveikė ir ekonominę politiką: tiek Rusijoje, tiek satelituose, tolydžio pirmenybė duodama vartojamų reikmenų industrijai prieš sunkiąją industriją, kai kur atsisakoma nuo priverstinio ūkininkų kolektyvizacijos.

Pasmerkę Stalino metodus ir sumindžioję jo statą, naujieji Kremliaus vadovai pravėrė kiek duris naujiesiems nusiteikimams skverbti, naujos kartos jėgos prasiveržti. Visos prasiskverbiančios iš už geležinės uždangos žinios, ypač sovietinė spauda, nebeleidžia abejoti, kad Chruščiovo Sovietija nebe ta, kuri buvo Stalino laikais. Laimėjimų, kad ir ribotų, nebegalima paneigti nei jų atimti. Rusų - kinų kiviščiai dar labiau padrasino ir įgalino rytų Europą siekti didesnės nepriklausomybės. Kuone visur "liaudies respublikos" pradėjo palankiai darytis į Jugoslaviją, kuriai ne vien slapta jau seniai pavydėjo. Visos pradėjo orientuotis į tautinį komunizmą, kuris ilgai gali išsivystyti tikrai socializmas. Dažnas ir vakarų "socialistas" - revoliucionierius" pradeda galvoti, kad tas kelias (per tautinį komunizmą), į socializ-

mą yra jei ne trumpesnis, tai bent tikresnis už pragmatišką anglių darbiečių socializmo kelią, arba skandinavų tipo reformizmo kelią (pastarąją linkmę suka Austrijos, Vokietijos, Belgijos, net gi Prancūzijos socialistai).

Ekonominiai sunkumai verčia "liaudies respublikas" judėti ir jos ieško. Jugoslavijos pavyzdžiu, artimesnių ryšių su Vakarais. Lenkija ilgai buvo laikoma pačia "laisviausia" satelitinio valstybių. Šiandien Rumunijos ir Vengrijos laikysena atrodo net savarankesnė. Dar mažai pastebima, lėta, bet tolydžio didėjanti evoliucija stumia rytus artėti su vakarais ne vien prekybiniais sumetimais, bet ir kultūrine trauka. Ne viena satelitinio valstybių nebebijosi pasisakyti esanti "vakarietiška", tik skirtingos socialinės struktūros.

Tame satelitinio kraštų emancipacijos vyksme, kaip priminiau, didelį vaidmenį vaidina Jugoslavijos vadovas Tito. Vizituodamas Rumuniją, Lenkiją ir kitus satelitinius kraštus, Tito, kiek komunikatyvūs susigaudyti, tarsi pritarė pasaulio kompartijų konferencijos idėjai, bet jei ta konferencija turėtų tikslu vien tik pasmerkti Kiniją, tiksliau būtų, satelitų manymu, to pasmerkimo išvengti. Tikrumoje satelitiniai vadai, nors aiškiai nepasisako, bet konsensu tačio niekas jų nenori, kad kinų-rusų kiviščiai būtų baigti: daugiausia tik tų kiviščių dėka palaipsni satelitų evoliucija ir yra galima. Tautinio komunizmo ir visiškos politinės laisvės aspiracijos panašiai kaip Jugoslavijoje, vilioja visus, bet ir pats Tito rekomenduojąs atsargumą. Jis pritaria rumunų taktikai. Greta "titolizmo" atsirado naujas žodis -- "rumunizacija", išreiškianti ekonominės laisvės siekimo tendenciją, kitais klausimais dar pasiliekančią Sov. S-gos vagoje. Ši tendencija turi mažiau rizikos. Sovietų Sąjungai praktiškai sunku ar visai nebegalima panaudoti griežtų priemonių, pvz., pagrasinant okupaciją prieš socialistinį kraštą, kurs prekiauja su vakarais arba priima amerikonių kreditus. Šia prasme Rumunija pavirsta pavyzdžiu: ji pritaria bendrai

pasaulio komunistų sąjūdžio linkmei, kaip tą linkmę apibūdina Sov. S-ga, sako nenorį aplieisti bendro komunistinio fronto, bet griežtai atsisako ekonominius Rumunijos interesus pajungti "socialistinių tautų bendruomenės" reikalavimams. Ir ji drįso atimesti Maskvos pasiūlytą ekonominės integracijos planą. Ji sudarė su JAV plačios apimties ekonominę sutartį. Pirmoji ji išdrįso (neskaitant lenkų) pasipriešinti ir rusifikacijos tendencijoms, kurios nieko bendro neturi su komunizmu bei socializmu, ir šalina visą eilę tos rusifikacijos praktiškų priemonių.

Rumunijos pavyzdį ima sekti iki šiol paklusniausia Bulgarija ir spaudoje vysto temą apie reikalingą "plėsti prekybinius santykius su vakarais", nes komunistinė ekonominė bendruomenė viena negali apimti daugybės poreikių specializacijos... Nemažiau klusni pramoninga Čekoslovakija, kur jau seniau buvo autorizuota savo gaminius teikti Sov. S-gai palankiems "trečiojo pasaulio" kraštams Sov. S-gos sąskaiton. Lenkija, jau iš seniau turėjusi kiek daugiau prekybinių mainų laisvės, stengiasi tą laisvę plėsti... Toje "rumunizacijos" atmosferoje Tito jaučiasi gerai, bet pataria atsargumą, pataria etapų neforsuoti ir perdaug neerzinti Maskvos. Jis prisibijo, kad įpykusi ji gali atsikirsti griežtomis ekonominėmis sankcijomis bei imtis kitokių priemonių prasidėjusiai emancipacijai pristabdyti.

(Bus daugiau)

* ŽODŽIAI, KURIUOS PAVERS KITE VEIKSMAMS: Kovokite su vėžio liga pasitikrinant! Tai Amerikos kovai su vėžio liga sąjungos šūkis -- tikrinkite sveikatą iš anksto! Tai geriausia apsauga nuo vėžio ligos!

GUŽAUSKŲ

BEVERLY HILLS
GELINYCIA
GELĖS VISOMS PROGOMS
2443 WEST 63rd Street
Chicago, Ill.
Telefonai:
PR 8-0833 ir PR 8-0834

Kas tik turi gerą skonį
Viską perka pas Lieponį!

Lietuvių Prekybos Namai

FURNITURE CENTER, INC.

Vienintelė lietuvių prekybos įmonė Amerikoje, parduodanti importuotus ir vietos fabriku baldus, kilimus, namų įrengimus; televizijos ir Hi-Fidelity bei Stereo aparatus. Be to, pardavinėja baldus biznio įstaigoms, vasarvietėms, moteliams ir viešbučiams. Dovanai sudaromi specialistų dekoratorių planai.

FURNITURE CENTER, INC., ČIKAGOJE

6211 So. Western Ave., Marquette Parke

Tel. PRospect 8 - 5875

3207 So. Halsted St., Bridgeporte

Tel. Victory 2-4226

Abi krautuvės atidarytos pirmą ir ketvirtą. nuo 9 val ryto iki 9 val. vakaro, kitomis dienomis nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Sekmadeniais nuo 12 val. iki 5 val. atidaryta tik Marquette Parko krautuvė.

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6
CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9
TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

PER KĄ SIŪSTI DOVANŲ SIUNTINIUS Į U. S. S. R.

Klauskite patys savęs šiuos klausimus, kiek tai liečia firmą, kuriai Jūs patikėsite Jūsų dovanų siuntinį:

1. Ar toji firma patikima?
2. Ar ji turi gerą reputaciją?
3. Ar turi tikslius ir patyrusius tarnautojus reikalingiems dokumentams paruošti, supakuoti ir išsiųsti?
4. Ar vartoja tikrai geriausias dėzes?
5. Ar vertėsi tuo pačiu bizniu daugiau nei 20 metų?
6. Ar toji firma oficialiai autorizuota?

Jūsų atsakymas bus "Taip", jeigu Jūs savo dovanų siuntinį siųsite į bet kurią

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 WALNUT STREET
PHILADELPHIA, PA. 19106
WA 5-3455

Uptown Phila. skyrius
Philadelphia, Pa. 19123
Walnut 5-8878

BALTIMORE
3206 Eastern Avenue
Baltimore 24, Md.
DI 2-2374

BOSTON
390 West Broadway
South Boston 27, Mass.
AN 8-8764

CHICAGO
4102 Archer Avenue
Chicago 32, Ill.
FR 6-6399

Branch
2242 W. Chicago Avenue
Chicago 22, Ill.
BE 5-7788

CLEVELAND
7023 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
UT 1-0807

DETROIT
6460 Michigan Avenue
Detroit 10, Mich.
TA 5-7560

ELIZABETH
943 Elizabeth Avenue
Elizabeth, N. J.
EL 4-7608

HAMTRAMCK
11415 Jos. Campau Avenue
Hamtramck 12, Mich.
TO 8-7940

KANSAS CITY
18 S. Bethany
Kansas City, Kansas
AT 1-1757

LOS ANGELES
3216 Sunset Blvd.
Los Angeles 26, Calif.
NO 5-9887

MIAMI
2755 Biscayne Blvd.
Miami 37, Florida
FR 9-8712

MINNEAPOLIS
217 E. Hennin
Minneapolis 14, Minn.
FE 2-4908

MILLVILLE
19 Westwood Terrace
Millville, N. J.
825-5362

NEWARK
263 Market Street
Newark 2, N. J.
MA 3-1968

NEW YORK
48½ East 7th Street
New York 3, N. Y.
GR 2-1785

OMAHA
5524 S. 32nd Street
Omaha, Nebr.
731-8577

PITTSBURGH
346 Third Avenue
Pittsburgh 22, Pa.
GR 1-3712

ROCHESTER
683 Hudson Avenue
Rochester 21, N. Y.
BA 5-5923

SAN FRANCISCO
1236 Ninth Avenue
San Francisco 22, Calif.
LO 4-7981

TRENTON
730 Liberty Street
Trenton, N. J.
LY 9-9163

PELNYKITE DIVIDENDUS KETVIRČIAIS

VISOMS TAUPYMO SĄSKAITOMS

TAIP... PAS MUS JŲS TURITE PASIRINKIMĄ ĮVARIŲ TAUPYMO SĄSKAITŲ ATITINKANČIŲ JŲSŲ REIKALAVIMAMS...

NEATIDELIOJANT ATIDARYKITE SĄSKAITĄ DABAR

DIVIDENDAI ISSIUNČIAMAI PASTU KETVIRČIAIS
INVESTMENT SĄSKAITOMS

"SERVING YOU SINCE 1922"

Indėliai apdrausti iki \$10,000 federalinės valdžios įstaigos

ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1447 So. 49th Court, Cicero, Illinois 60650

Juozas F. Gribauskas, sekretorius

Chicago Phone: 242-4395; Suburban Phone: 656-6330

PREZIDENTO

ANTANO SMĖTONOS MONOGRAFIJA

ALEKSANDRO MERKELIO

parašytas veikalas neužilgo pasirodys knygų rinkoje. Monografiją leidžia

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Valdyba.

Šį leidinį dar galima užsiprenumeruoti, prišuntus 10 dol. ALT S-gos išdinkui Povilui Ališauskui -- 107-17 118th St., Richmond Hill, N. Y.; Dirva i, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103 ir per vietos ALT S-gos skyrių valdybų narius.

DIRVA THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO. 44103
TELEPHONE: 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.
Published every Monday, Wednesday and Friday except in case of Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Išeina: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoją:

Jonas Čiuberkis, Vytautas Gedgaudas ir Jonas P. Palukaitis.

Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

BENDRUOMENĖS MĖNUO

Po nesibaigiančių džiūgavimų laimėjus dviejuose frontuose, -- Australijoje ir Kanadoje mūsų krepšinio rinktinės gražiais laimėjimais ir Lietuvos Dienos bendru pasisekimu New York'e bei entuziazingu lietuvių dėmesiu tiems įvykiams, pats laikas atkreipti visuomenės dėmesį į tuos mūsų lietuviškojo gyvenimo reikalavimus, kurie neprasideda ir nepasibaigia viena diena ar viena išvyka.

Naudodamiesi visuomenės pasitikėjimu ir parama naudingiems ir Lietuvos reikalui pasitarnaujantiems užsimojimams, negalime tenkintis vienkartiniais "pasipardymais", ar trumpų distancijų projektais. Buv. JAV prezidentas Herbertas Hooveris, neseniai atšventęs savo amžiaus 90 metų sukaktį, pareiškė, kad "mūsų laisvųjų produktų yra energijos sužadindimas, iniciatyva, išradingumas ir kūrybiniai sugebėjimai". Tų ypatybių reikia ir lietuvių visuomenei. Ypačiai reikia tų ypatybių plėtotės. Mes naudojamesi amerikiečių sukurtais ir išlaikomais laisvėmis. Bet gi to negana. Visa tai, kuo mes naudojamesi savaime egzistencijai išlaikyti, yra tik mūsų skilvio reikalavimai. Dėkingi esame ir už tai. Galime tuo džiaugtis, gyventi besinaudojant gerbūviu ir negalvoti apie kažkokias kovas su skurdu, su tolimų kraštų vyriausybės negalavimais. Bet toks pasyvus žvilgsnis į gyvenamąją aplinką ir į platesnę pasaulio įvykių raidą ne tik nieko naujo nekuria, bet žlugdo tai, kas kitų laimėta ne šiaip sau savaime atsiradusiomis aukso kasyklomis.

Lietuvių visuomenės uždaviniai nemaži ir nelengvai įvykdomi. Mūsų visuomenės vadovybė nesinaudoja milijardus dolerių siekiančiais biudžetais. Ji naudoja savo paaukojamais energijos išteklius, kad tikslingiau sunaudojus bendriems reikalams iš visuomenės malonės labai ribotais kiekiais sugraibomu "našlės skatiku". Lietuviškosios visuomenės vadovybė susiduria su psichologinėmis kliūtimis, kada ieškant paramos tenka įrodinėti tų mūsų institucijų naudą, kuriose nėra ir negali būti malonių staigmenų, staigų laimėjimų ir pasigėrėjimą keliančių tam momentui bent moralinių pasitenkinimų. Yra visa eilė tokių reikalavimų, be kurių nustotume buvę, kas esame ir kuo norėtume būti.

Štai -- bendruomenės mėnuo. Kiek toje idėjoje priešingų polių! Kiek gerų norų laimėjimams atsiekti ir kiek skepticizmo, nepasitikėjimo ir -- susmulktėjimo!

Kas gi tie norimai atsiekti laimėjimai? Aišku, kad eilinio ir nesuinteresuoto bei tiesioginio neužangažuoto lietuvių bendruomenės nario tie siekiami tikslai neišjudina. Kad ir kiek bekalbėtume lietuviškosios visuomenės temomis, daugeliui tai yra frazė be turinio. Pavyzdžiui, L.B. Chicago's Apygardos Valdyba, imdamosi iniciatyvos sutelkti iš mūsų jaunimo švietimo reikalams ir krepšinio sporto į visuomenę, sako, kad -- "pagrindinės lietuviškosios visuomenės ugdymo ir stiprinimo priemonės yra lituanistinis švietimas ir lituanistinis auklėjimas. Tik aukšto lygio, tinkamai organizuotas ir aprūpintas lituanistinis švietimas ir auklėjimo institucijų tinklas tegalės paruošti visapusiškai išlavintą ir susipratusį lietuvių".

L.B. Chicago's Apygardos Valdyba yra užplanavusi tam reikalui prašyti iš visuomenės 10,000 dolerių. Tai yra mažesnė suma, nei buvo reikalinga krepšinio rinktinės išvykai. Bet ar tikslas menkesnis? Piniškai numatomi skirti lietuviškųjų pradžios mokyklų, aukštųjų mokyklų mokyklų rėmimui, vaikų literatūrai leisti, įvairiems kitiems lietuviškosios visuomenės reikalams.

Tikslas gražus, reikalingas būtinos paramos. Viena yda, kad ji įgyvendinti neįmanoma vienu ypu, vienu įsibėgėjimu ir trumpu laiku. Tas tikslas ilgalaikis. Už tati gal ir toks nedėkingas norimas paramai gauti. Gal todėl ir nenuostabu, kad yra LB apylinkių, kurios lituanistinei mokyklai paremti sugeba į metus suorganizuoti tik 5 nuoš, reikalingos paramos. Yra ir gražių išimčių, kur lituanistinės mokyklos visu 100 nuoš, išlaikomos B-nės apylinkių. Bet tai tik išimtis.

Ne vieta čia ieškoti kalčių, pavyzdžių ir išeičių. Visuomenė bus tiek iškilni, tiek naudinga ir verta lietuviško vardo, kiek ji sugebės suprasti savo gyvybinius išlaikymo reikalavimus, kuriose glūdi ne vien amerikietiškas gerbūvis. Kad lietuvių visuomenės susipratę nariai sugebės atsiliepti ir į ne taip jau meteoriskų laimėjimų siekius, nereikėtų abejoti. Svarbu tik kur ir kaip bus surastas būdas visuomenę tinkamai išjudinti.

Bendruomenės mėnuo jau baigia įpusėti. To "išjudinimo" ženklai ateina iš Chicago's... Tuo tarpu ir viskas... (j.č.)

KUR DINGO MENO LOBIAI?

1963,3,2. Draugo kultūr. prieidės skaitome:

"Čiurlionio Galerija gaus \$20,000 vertės kūrinių. Po pusmečio intensyvaus susirašinėjimo su Europoje tebegyvenančiu meno kolekcionierium lietuviu M. Žilinsku A.L. Menininkų Klubas pirmininkas P. Gaučys pagaliau gavo notaro patvirtintą dovanojimo aktą, kuriuo Čiurlionio Galerija gauna milžinišką meno lobį. Ji sudaro vėlyvojo viduramžio flamandų ir olandų meistrų darbų kolekciją 20,000 dolerių vertės. Visi šie tapybos darbai jau yra atvežti New Yorkan ir saugojami ten vienoje meno galerijoje. Netrukus juos

iš ten perims prel. J. Balūnas ir dr. A. Kučas ir persiųs Chicago.

M. Žilinsko dovanotoji Čiurlionio Galerijai kolekcija pačiu šitokios dovanos faktu ir savo verte yra tiesiog unikumas lietuviškame mūsų meno gyvenime" Jau praėjo pusantų metų ir dar niekas nematė tų meno unikumų Čiurlionio Galerijoje ir nebuvo jokių pranešimų spaudoje kas su tais lobiais atsitiko. O atsitiko, kaip liaudies pasakoje: tamsume ant lobių pasirodė liepsnelė ir bemažant užgeso.

Meno mylėtojai yra tamsoje susirūpinę M. Žilinsko meno palikimu Čiurlionio Galerijai, kadangi ji -- kultūr. institucija, puoselėja ir saugoja pačios visuomenės suaukotos meno kūrinius virš 30,000 dol. vertės. Nei P. Gaučys, nei menininkų klubas nėra to turto savininkais, kuriais iš pagundos buvo savo laiku pasiskelbę bei savo "istatus" tam tikslui pritaikę (žiūr. Draugas 63,1,23).

KELIAUJANTIS LIAUDIES DAINIUS

PAULIUS RŪTENIS IR JO LIAUDIES DAINŲ REČITALIAI AUSTRALIJOJ, TASMANIJOJ IR NAUJOJ ZELANDIJOJ

V. RADZEVIČIUS

Jeigu kada nors ir kur nors susidursite su lietuviu, kuris 1960-1964 metais gyveno betkurioje Australijos, Tasmanijos ar Naujosios Zelandijos vietoje, pirmuosius pasikalbėjimus galite pradėti apie Paulių Rūtenį. Kiekvienas jį pulkiausiai žinos ir mieliai apie jį jums pasakos, nes jei ne vienu, tai kitu atveju bus girdėjęs jo lietuviškų liaudies dainų rečitalius, spaudęs jam ranką ir guodęsis vienatvėje. Paulius Rūtenis tapo keliaujančiu lietuviškų liaudies dainų populiarintoju žemynuose, esančiuose po Pietų Kryžiumi.

Į Australiją solistas Paulius Rūtenis atvyko su pirmaisiais lietuvių transportais dar 1948 metais. Po metų laiko, subūręs aplink save scenos mėgėjus ir juos šiaip taip paruošęs surežisavo ir pastatė Adelaidėje pirmąjį lietuvišką vaidinimą "Pirmasis Skambutis". Prisiminimas anuos laikus, Rūtenis dabar nurodo, kad tada Adelaidėje su žiburiu negalima buvo atrasti lietuviško scenos kūrinių. Dabar jų yra, yra aktorių, bet niekas nevaizdina. Vėliau jis juos atrado... Paruošė scenai ir pradėjo Adelaidėje repetuoti S. Čiurlionienės "Vaivą". Deja, ji buvo užbaigta ir suvaizdinta Adelaidėje tuo metu, kai Rūtenis jau ant kartą pradėjo keliauti iš vienos vietos į kitą. Pirmą kartą jis dalyvavo australų muzikinėje trupėje, vežiojančioje po Australiją "Norvegijos Dainą" (iš kompozitoriaus E. Griego gyvenimo). Jau tada jis pradėjo duoti atskirose Australijos vietose gyvenantiems lietuviams savo rečitalius, kurių programoje dominavo jo pamėgtos lietuvių liaudies dainos.

-- Visa eilė žymių muzikų, -- pareiškia Paulius Rūtenis, -- yra nuomonės, kad lietuviška liaudies daina pati savaime kamerinė muzika. Lietuvių liaudies dainos nėra pramoginės. Jos slepia aukštą muzikinę kultūrą.

Antras ir daug platesnis Rūtenio maršrutas po Pietų Kryžiaus salyną prasidėjo 1962 me-

lionio Galerijoje, o ne nuo jos slėpti atidėliojimais.

Z.K., Chicago

KREPŠININKŲ IŠVYKA PRISIMINUS

Jau daug rašyta apie tai, daug kalbėta, bei dar kalbama. Tad norisi ir man pora žodžių pridurti.

Ponas J. Bachunas, viešėdamas Sydneyje yra pasakęs: "Būty gerai atgabend lietuvių krepšinininkus iš JAV pas jus -- Australijon". Atsakiau: "graži idėja, bet ar nebus tik svajonė?"

Ir štai, ši svajonė tapo įgyvendinta.

Ši Amerikos lietuvių krepšinininkų iškyla atliko du itin svarbius veiksmus: lietuviškosios išlaikymo sustiprinimo veiksmas ir Lietuvos vardo išskėlimas Australijos kitataučių akyse. Vienas ukrainietis išsitarė: "Nieks visos kalbos bei rašiniai prieš tokį veiksmą, bet tik jūs, lietuviai, tegalite tai padaryti".

Baigiant norisi didžiausią padėką išreikšti p. J. Bachunui už iškeltą idėją ir jos įgyvendinimą. Valio Amerikos lietuviai!

B. Daukus
Australija

Po sėkmingos mūsų krepšinininkų gastrolės jos vadovą inž. V. Adamkavičių išlydinti Ameriką Sidnejuje (iš kairės): inž. I. Jonaitis -- Australijos LB Krašto Valdybos pirm., inž. Valdas Adamkavičius -- JAV lietuvių krepšinio rinktinės vadovas ir inž. B. Daukus -- Sydneyje Liet. Inžinierių ir Architektų D-jos pirminkas.

tais. Tada Elizabeth Trust, kuris nuolatos organizuoja keliaujančias muzikines trupes, pakvietė Paulių Rūtenį dainuoti Kromov partiją "Linksmojo Našlės", su kuria atvyko gastroluoti žinoma londoniške Sadler's Wells operos trupė. Šio Elizabeth Trust direktorius austras Stephen Haag yra, kaip ir Rūtenis, likimo amestas į Australiją. Atvykęs čia kaip vaikų teatro choristas, jis, karui kilus, negalėjo iš Australijos išvykti. Tad ir pasiliko, įsikibęs į įkaitintą žemę, pasiliko kaip ir daugis iš mūsų. Jis tad ir prikalbino Rūtenį tapti Kromovu. Prie "Linksmosios Našlės" buvo prijungtas "Orfejus Pragare". O prie "pragaro" prijungtas ir Rūtenis...

Po pirmų gastrolų Perthe sekė Sydneyje, Adelaidėje, Melbournas, Brisbane. Iš čia keliai nusitęsė į Naujosios Zelandijos vietas, kaip Aucklandas, Wellingtonas, Christchurch, Palmerston North ir t.t.

Veiklų pakartojimas Australijoje vėl metė Paulių Rūtenį iš vienos vietos į kitą, kol viskas pasibaigė Brisbanėje. Gastroluojant Melbourne, Rūtenis buvo pasitebėtas TV programų režisieriaus ir pradėjo vaidinti kaltinamojo vaidmenį populiarioje visoje Australijoje serijinėje TV programoje "Consider your Verdict". Šiuo metu jis turi kontraktus vaidinti eilėje kitų vietinės gamybos programų.

Tasmanijos Arts Council pakvietimas permetė Rūtenį ir į Tasmaniją su ta pačia "Linksmąja Našle". Tačiau ir čia sezonas baigėsi. Baigėsi ir antrasis maršrutas su lietuviškom dainomis lietuviškai publikai.

Sadler's Wells trupė išvažiavo, dalis aktorių išsikirstė, o Paulių Rūtenį Elizabeth Trust įsodino į "Carousele" ne tik dainuoti, bet ir būti režisieriaus padėjėju, kaip jis kukliai sakosi, trenčiuoju. O tai jau šis tas pastovumo prasme. Ir tai, atrodo, la-

Konservatorijos J. Butėno dainavimo klasėje. Iš ten nusidriekė iki Vienos operos teatro "Raimund" ir dainavimo studijų pas žinomą specialistą prof. Turnevą. Perkopęs Alpes Rūtenis atsidūrė Insbruko operoje, kur "Trubadūre" dainavo patrauklią baritono partiją (Grovas Lunas).

Vieši rečitaliai ir radiofono programos papildė jo užsimojimus.

Kaip šiandien Pietų Kryžiaus salos, taip panksčiau Vokietijos lietuvių stovyklos girdėjo Pauliaus Rūtenio dainas. Jas jis apkeliavo su soliste P. Radzevičiute.

Ši Pauliaus Rūtenio odisejinė gyvenimo dalis dar nedaug kuo skiriasi nuo kitų menininkų išgyvenimų, siekimų ir laimėjimų. Rūtenis išsikirstia kitu kuo, Gyvendamas ir dirbdamas svetimausioje tarpe, jis neatitruko, bet suartėjo, suaugo su lietuvių tremtiniais, išmėtytais plačiausiose Australijos, Tasmanijos, Naujosios Zelandijos plotuose. Ir jis nelaukia, kad lietuviai jo ieškotų. Kiekvienoje vietoje jis pats eina pas lietuvių, prisistato jiems, pasikalba, pasiguodžia ir šių vizitų pasėkoje visada atsiranda lietuviškų liaudies dainų rečitalis, daugeliu atvejų visai šeimyniškas, broliškas.

Pauliui Rūteniui nesvarbu, kiek vienoj ar kitoj vietoj yra lietuvių. Kartą savo 12-kos liaudies dainų rečitalį jis davė auditorijai, kurią sudarė ne daugiau ir nemažiau kaip trys lietuviai. Tai buvo

Naujojo Zelandijoje pas pulkininką Sanatorskį.

Prisimindamas tą koncertą ir susitikimą su trim lietuvių, prisiglaudusiais tolimam N. Zelandijos kampe, jis sako:

-- Pulkininkas Sanatorskis puikus žmogus, prastūmęs 70 savo amžiaus metus. Jo namuose visa lietuviška tremties spau-

Solistas Paulius Rūtenis.

da, daugybė lietuviškų knygų, pilna lietuvių dailininkų kūrinių. Trys lietuviai vienoj vietoj ne daug ką gali sau ir kitiems duoti. Jie ilgisi Lietuvos galbūt daugiau, negu tie, kurie gyvena krivoje.

Paprastai, keliaudamas į naują vietą, Rūtenis iš anksto apsirūpina lietuvių adresais. Tačiau atsitinka ir taip, kad adresų neturi. Tada pagalbos ieško imigracijos departamente. Panašiai buvo ir Tasmanijoje. Tačiau čia lietuviai pirmieji atsiumė jam laišką į teatrą.

-- Hobarte (Tasmanijoje) -- sako Paulius Rūtenis, -- jau du vaidinome. Pristijungė kun. dr. Bačinskas, atvykęs čia rekolkcijų laikyti. Tai buvo prieš Velykas. Atlikęs rekolkcijas, kun. dr. Bačinskas po trijų valandų nakties glūdimyje surado, pagaliau, man planistę ir paryčiui ją pristatė.

Hobarto lietuviai, kurių ten yra apie 150, savo religines ir tautines šventes jungia su lietuvių kunigo vizitacija. Pasigavę dar baritoną Rūtenį, tada jie tikrai šventė. Visi kaip vienas turėjo bendrus pusryčius, bendrus pietus ir bendrą vakarienę. Po pusryčių -- pamaldos, po pamaldų -- vasario 16-tosios minėjimas, po minėjimo -- lietuviškas koncertas. O ir bažnyčioj keturi vyrai, Rūtenio vadovaujami, per visas pamaldas pylė lietuviškas giesmes. Per minėjimą

Nukelta | 4 psl.

SIUNTINIUS Į LIETUVĄ, TAIP PAT IR MAISTĄ SIUNČIA

licenzijuota lietuvių įmonė, registruota U. S. Department of Justice

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Marquette Gift Parcels Service

3212 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

Tel. CA 5-1864

2439 West 69 St. ir 2608 West 69 St.

Chicago, Ill. 60629. Tel. WA 5-2737

DIDELIS PASIRINKIMAS medžiagų ir visų kitų Lietuvoje pageidaujama prekių PAPIGINTOMIS KAINOMIS.

Akordeonai, siuvamos mašinos, skalbimo mašinos, automobiliai, pianinai, motociklai iš Europos ir Sov. Sąjungos sandėlių.

Vedėjai E. & V. Žukauskai

SKAUTŲ STOVYKLAVIEČIŲ REIKALU

Šią vasarą skautų ir skaučių stovyklavimas buvo gyvas, gausus ir prasmingas, prašokęs 1000 stovyklautojų JAV ir Kanadoje. LSB vadovai savo atostogas pasiskyrę stovyklai, atsisakę fizinio poilsio, kiti net palikę darbus ir atlyginimus, atidavę labai didelės vertės įnašą lietuviškai skautystei, kad mūsų skautiškąjį kelią žygiuotų kuo daugiau lietuviško jaunimo, kad jie išmokyti tarnauti Dievui, Tėvynei ir artimui. Jiems visiems priklauso gili Brolijos pagarba ir padėka.

Prieš stovyklavimą daug pastangų buvo dėta naujų palapinių įsigijimui, joms grindų padarymui, virtuvių sutvarkymui, maisto suvežimui, vadovų ir stovyklautojų sušaukimui. Į stovyklą buvo suvežta daug įvairiausių gėrybių, daug pastangų ir gerų norų. Išvažiuojant iš stovyklos, užgesę laužai ir paskutinį kartą nuleista trispalvė mums pastatė labai svarbių klausimų. O kiek gėrybių išsivežat, meli broliai? Kiek jums stovykloje pavyko pasisemti skautiško patyrimo ir stiprybės? Kiek gerų pasiryžimų, kiek gerų norų toliau skautauti ir kitus traukti į mūsų skautiškąjį žaidimą išsivežate iš stovyklos? Kiek čia sustiprinote lietuvių kalbą ir meilę savo tėvų kraštui, jo interesams?

Jei skautas iš stovyklos sugrįžo be naujų skautiškų išgyvenimų, be naujų patyrimų, bet pagulėjęs

ir paatostogavęs, -- jam buvo naudingiau su tėvais laiką praleisti vasarvietėje. Tokiu atveju niekais nuėjo vadovų nepanaudota stovyklinė aplinka, sąlygos skautavimui ir liko neatiduota skautams tai, kas jiems priklausė. Dar blogiau, netinkamas pavyzdys buvo pademonstruotas ir sekančiai vadovų kartai. Prasmingo skautiško stovyklavimo neišgyvenus 12-14 metų berniukui, sunku jį išgyventi esant 20-22 metų vyrui. Gyvenime praleista proga niekad nebegrįžta ir pradžios mokyklos uždaviniai, nespręsti berniuko vaikystėje, -- pirmą kartą yra spęsti esant studento amžiui.

Dvi savaitės, naudingai praleistos geroje stovykloje, skautui yra vertingesnės už visų metų sueigas būkle. Jei į stovyklą nepavyksta išvežti visus vienuolius, tai vadovo pareiga išvežti bent du trečdalius. Jei to nesiseka įgyvendinti, vadovui vėl tenka sustoti ir susimąstyti! Kur yra tam priežastys? Kur yra daromos klaidos, kad skautavimas vienuose neuždega, nepatraukia berniukų į stovyklą? Ar skautų tėvai supranta stovyklos reikšmę?

Skautiško stovyklavimo pasisekime pirmąjį nuopelną priskiriam davoms, antrasis nuopelnas tenka pačiai stovyklavietei. Aplankius eilę stovyklų, susidaro aiškus vaizdas, kad dėl nebuvimo reikiamų sąlygų, net ir gerai vadovų grupei nepavyko praveisti gerą, lietuvišką - skautišką stovyklą. Savoje žemėje gyvenant, stovyklos paskirtis mums buvo tikrai gyvenimas po atviru dangumi. Šiandien, gyvenant ne Lietuvos žemėje, tačiau praktikuojant lietuvišką skautavimą, prie gyvenimo po atviru dangumi prisideda antras, mums svarbiausias momentas, -- skautybę perleisti per lietuviškumo prizmę ir ją išgyventi lietuviškoje aplinkoje. Lietuviškos aplinkos neįmanoma turėti stovyklaujant viešuosiuose parkuose, ar skautaujant kartu su kitų kraštų skautais jų patiektoje aplinkybėje. Lietuviškos aplinkos sudarymas iš mūsų pareikalauja naujų didelių pastangų -- nuosavų, gerų lietuviškų stovyklaviečių. Visas anksčiau atiduotas laikas stovyklavimui natūraliai miške, šiandien dalinamas tarp stovyklavimo ir lietuviškumo skiepijimo, lituanistikos išlaikymo užsiėmimuose, žaidimuose, laužuose ar laisvalaikyje. Stovykloje lietuvių reikalingas laikas reikalauja sumažinti kasdienį stovyklavimo ruošai skirtą laiką. Tas yra įmanoma tik turint nuosavą skautišką stovyklavietę

su pastoviais maitinimo ir sanitariniais įrengimais, su didele pastoge, kur lietuvi lyjant ar šalčiui esant galėtų netrukdomai vykti maitinimas, skautiškoji ir lietuviškoji programa. Švaros ir higienos patogumai privačiame gyvenime reikalauja geresnio švaros ir higienos aprūpinimo stovykloje. Čia išskyla reikalus turėti palapinių grindis, tinkamai plauti ir sterilizuoti indus, turėti nuo žemės pakeltus stalus, lengvai prieinamas prausyklas ir gerą ežero vandenį maudymuisi, turint savas stovyklavietes su reikiama įrengimais, prie vasaros stovyklos gali būti pridėdamas stovyklavimas pavasari, rudenį ir žiemą. Per visus metus čia gali vykti savaitinių iškylos ir išvykos. Stovyklavietė skautams gali tarnauti ištisus metus.

Iš stovyklų sugrįžus, naudojantis gautu patyrimu, yra laikas planuoti ir pradėti ruoštis sekančios vasaros stovykloms. Dabar yra laikas rajonuose sutelkti visas jėgas ir lėšas nuosavos stovyklavietės įsigijimui. Dabar yra aukščiausias laikas imti pavyzdžiui Kanados "Romuvos" stovyklavietės pionierių pastangas bei atsiekimus, kad visuose rajonuose lietuviškos skautybės praktikavimas po atviru dangumi būtų užtikrintas mūsų gausiam lietuviškam prieaugliui ilgesniui laikui, negu kad mes iki šiol skautavome po svetimu dangumi.

Bronius Juodelis
LSB Vyriausias Skautininkas

ATSIŪSTA PAMINĖTI

SKAUTŲ AIDAS -- Nr. 8. Lietuvių skautų ir skaučių laikraštis. Leidžia LSS Pirmija, Redaguoja Ant. Saulaitis, Adm. adresas: Skautų Aidas, P.O. Box 222, Thompson, Conn. 06277.

KARYS -- 7 (rugsėjo) nr. Pasaulio Lietuvių Karių - Veteranų mėnesinis žurnalas, Redaguoja Z. Raulinaitis, Leidžia LVS Ramovė New Yorko skyrius: Adm. adresas -- Karys, 910 Wiloughby Ave., Brooklyn, N.Y. 11221. Prenumeratos kaina metams -- 6 dol.

AIDAI -- mėnesinis kultūros žurnalas 7 nr. Leidžia Tėvai Pranciškonai, Redaguoja Ant. Vaičiulaitis, Adm. adresas: Aidai, 680 Bushwick Ave., Brooklyn, N.Y. 11221. Prenumerata metams -- 6 dol.

SKAITYK IR PLATINK DIRVĄ

Seniai nesimatę bičiuliai prof. J. Žilėvičius ir Ap. Slyvinienė susitikę Lake George, N.Y.
Vyt. Maželio nuotrauka

KELIAUJANTIS LIAUDIES DAINIUS

Atkelta iš 3 psl.

Rūtenis kalbėjo, deklamuavo ir dainavo.

Hobarto lietuviškumo variklis -- ponų Kantvilų šeima. Iš čia, anot Rūtenio, lietuviškumas spinduliuoja į visas puses. Ponai Kantvilienė nedirba vien dėl to, kad tik vaikus išlaikytų lietuviškais. Ji net susirėmė su mokyklos mokytojais, kurie jos sūnų Gintarą norėjo perkrikštyti John, o dukrą Jūratę paversti Jane. Ji savo vaikų vardus kartojo garsiai tol, kol mokytojai išmoko juos tarti taisyklingai.

Dr. Mauragis tegul pasisaugoja ponios Kantvilienės. Ji negali jam dovanoti, kad ilgokai atostogaudamas Tasmanijoje, bendravo tik su australais ir neaplanė nė vieno lietuvi. Dr. Mauragis yra žymus katalikų veikėjas Sydneyje.

Kai kurios lietuvių kolonijos, pav. Brisbane, tik Rūteniu pasirodžius, turėjo pirmą ir vienintelį lietuviškų liaudies dainų koncertą, kuris daugeliui išspaudė ašaras.

Brisbanėje atradau dvi puikias pianistes. Tai Ieva ir Gražina Puodžiūnaitės -- pasakoja Paulius. -- Gražina ištėkėjusi už Anglijos lietuvių bet lietuviškai pamiršusi ar neišmokusi. Girdi, aš žinau, ką reiškia berniškis, mergelė, bet tai ir viskas. Po koncerto, gal ir susigėdęs, Gražinos vyras pareiškė: "Tai motinos kaltė, Ji ir su manim ir su Gražina tik angliškai

tekalba". Koncertas merginas taip paveikė, kad viena tuoj puolė prie motinos, sakydama: "Mama, noriu išmokyti lietuviškai"...

Ryšius su Brisbanės lietuviškomis Rūtenis sudarė per ten pat gyvenantį buv. Nepriklausomos Lietuvos teisėją p. Sagatį. Tiek p. Sagatys, tiek visi Brisbanės lietuvi nepaprastai nuoširdūs. Jų surengtas priėmimas Rūteniu būvęs tiesiog puikus.

Brolau, Newcastle koncertas buvo kaip Lietuvos kaimo, lietuviškam klotime. Vietos lietuvi, irgi apie 150, mano koncertui medžių šakom ir gėlėm išpuošė Jazbučių vištų ūkio garažą ir tame garaže išplėšiau 20 lietuviškų liaudies dainų. Newcastle lietuvių labai veiklūs. Reikia tik stebėtis, kad tokia mažutė kolonija turi 30 choristų chorą, vadovaujamą nuoširdaus ir mielo chorvedžio p. Žuko. Visos repetacijos vyksta pas chorvedį. Choristai čia jaučiasi, kaip namie. Choriui priklauso ištisos šeimos. Pavyzdžiui, Jazbučių dainuoja tėvas, sūnus ir duktė. (Panašiai ir Adelaidėje: Lithuania choro dainuoja Maželiene, Maželis ir Maželytė...) Patį dirigentas Žukas lanko Newcastle konservatoriją. Newcastle pramogos buvo tęsiamos ir po koncerto garaže. Sode atsirado pora statinių alaun, buvo užkurtas laužas ir kepami avienos kepsniai. Iki ryto, iki gaidelių...

Visur, kur Rūtenis koncertavo atsivėlindamas ir atsibūnuo-

damas nuoširdžiai žadėjo, jei tik keliai suves, vėl lietuviams koncertuos. O atrodė, kad suves.

Šitas rašinukas atsirado Adelaidėje, kada Rūtenis, Lithuania choro kviečiamas atskrido iš Melbourne dalyvauti jubiliejiname, 15-ko choro gyvenimo metų, koncerte. Palikęs keturių dainų prisiminimą, Rūtenis išskrido atgal į Melbourne, kur bus iki rugsėjo pabaigos. Per tą laiką nori įdainuoti lietuviškų liaudies dainų plokštelę. Melbourne lietuvių studentų pakviestas, skaitys jiems paskaitą apie lietuviškas liaudies dainas ir tą paskaitą iliustruos savo paties padainavimais. Po to vėl prasižės kelionės.

☆

Didesnės Australijos lietuvių kolonijos, kaip Sydney, Melbourne, Adelaide, gali sau leisti džiaugtis lietuviška daina. Tačiau ir jose Rūtenio pasirodymai labai branginami. O kitose vietose jie yra vienintelė pagoda. Tasmanijoje ir N. Zelandijoje lietuvių, nors medžiagiškai gerai įsikūrę, tačiau labai kenčia nuo nutautėjimų pavojaus, nes pačių lietuvių mažai ir jaunimui nėra jokio lietuviško bendravimo.

Pats Rūtenis tebeseraga lietuviško teatro reikalais. Jeigu jis būtų Adelaidėje, vistiek čia ką nors turėtų. Dabar būvę vaidintojai pakriko kaip žydo bītės.

V. Radzevičius

ISPANŲ ŽEMĖJE

R. SPALIS

(3)

Visą dieną braidžiojam po miestą. Ilgai stebime statomą ir dar toli iki baigimo šv. šeimos bažnyčią, kurios keistas, patrauklus barokas prikla dēmesį. Aplankome vizituojantį milžiną, amerikiečių karo laivą, pasistumdome minioje, kuri daro daug malonesnį įspūdį, negu prancūzų, italų. Ji lyg ramesnė, kultūringesnė. Gerai nutiekia ir krautuvės, kur kiekvienas valgomasis produktas imamas su replėmis. Gal tai tik Barcelonoje, bet pradžią gera. Pirmas geras įspūdis neišblėso. Progu pasidairyti, pavaikščioti po miestus buvo daug. Dėkingas Cookui, kad paliko tiek laisvo laiko. Keliaudamas po kitų organizacijų vėliava, neturėjau laiko apsidairyti. Po rodymo priedanga visad glūdėjo biznis, pirkimas, krautuvės. Užguitas turistai neturėjo laiko apsidairyti, pabūti vienas. Taigi šį kartą maloni staigmena.

Naktis. Deja ir ji su pakilusia temperatūra. Miegoti su pižama neįmanoma. Dairausi figos lapo, bet ir tas sivilina. Ir taip iki pat Vitorio.

Iš Barcelonos į Valenciją 235 mylios. Pakeliui jūra, pušynai, daugybė palapinių, puikiausios vietos maudytis. Aukščiau apibūdintas vadovas anglas, atrodo, teigiamai nusiteikęs generolo Franko atžvilgiu. Jis tvirtina, kad Ispanija kylaanti, kad daroma, kas galima ir darbininkams. Rodo jis mums eilę gražių nedidelių vasarnamių. Tai vasaros poilsiui darbininkams prie jūros ir temoka tik du pežetų per dieną. Likutį primokanti valstybė. Mūsų šilingas lygus 8 su puse pežetui. Žinoma, ne visi gali pasinaudoti ta parama, bet kiekvienas gali laukti eilės. Tokių kolonijų, vasarnamių statoma ir daugiau.

Valencija respublikonų paskutinis pasipriešinimo punktas. Kiek dar išliks ten tos neapykantos, sunku spręsti, bet saugumas čia sustiprintas. Viešbutyje jau pareikalauti pasai. Prie budrių akių reikėjo pasirašyti ant tam tikro blanko ir tas parašas, spėju, buvo lygina-

mas su savo parašu. Prieš pat Valenciją važiuojas sunkvežimis tyčiomis suko į kelio vidurį, prie pat geltonosios linijos, nenorėdamas praleisti mūsų turistų mašinų. Sunkvežimio šoferio žvilgsnis nerodė mums didelės meilės, pagaliau lenkiant jį.

Valencija Blasco Ibanez miestas. Kaip ir visi senesni Ispanijos miestai, jis turtingas savo istorija. Graikai, kartaginiečiai, romėnai, gotai, maurai paliko čia savo pėdsakus. Apžiūrėję Valenciją, pernakuvoję, skubam į puošnią Alicante. Važiuojame spalvingu pajūriu ir pusdieniui sustojame pasimaudyti. Čia pat užtvankos jūros druskai rinkti. Fotografuoju druskos kalnus, lyg sniegą, bet abejojimo užaltys drumsčia nuotaiką. Ant mano spalvotų filmų užrašyta laikyti jas vėsioje vietoje, tuo tarpu jos kaip blynas keptuvėje. Jei ne gėrimas, liežuvis kabėtų, kaip pas šunį lauke. O dėl to gėrimo, tai lakam į kiekvieną progą. Per visą savo gyvenimą neišgėriau tiek alaun bonkų, kiek per tas dvi savaites Ispanijoje. Ištribijom su žmona per 100 buteliukų. (Tikiuosi, nepapiktinsiu mažutėliu). Pradžioje dar mėginau citrinų, apelsinų ir kitų nenuodėmingų skysčių, bet po jų pajusdavau tokį troškulį, nors šok iš mašinų. Tuo tarpu kilnusis alaun atgaivindavo netroškindamas ir net pasiganyti neversdavo. normaliai išgaruodavo saulės veikiamas. Jei kada anksčiau ir pasisakydavau prieš alų, tai dabar nė žodžio. Gerkit vyručiai!

Vanduo nepatartinas iš krano. Girdi, bacilos ir parazitai lidzus turi ten. Revoliuciją gali sukelti kelionėje, o tai ypatingai vengtinas reiškinys, nes turistų mašina, tai ne miesto autobusas, kuris sustoja kas minutę. Taigi, visa mūsų kompanija vartojo tą išlaidesnį skystį, už kurį teko mokėti, o ne tą iš krano. Ne be to, žinoma, kelionėje visai pasitaiko. Greičiausiai mūsų geriamas gydytojas paragavo gryną vandenį, taip dėl eksperimento, na ir įsitikino, kad vanduo nepatartinas gerti. Va, ir kelionės metu sumanė pasiganyti. Šoferis, žinoma, sustabdė mašiną, o kaip tyčia, pasiganyti vieta menka, krūmų nėra. Mylių myliom nesutikom mašinų, o vieta judresnė: iš priekio ir užpakalio rieda mašinų. Bet tai jau daktaro reikalas. Mes jam netrukėm. pro langą nesidairėm. Bet muziejuose, katedrose mūsų lėtasis daktaras pajauinėdavo, atgydavo. Kai kiti jau šliedavosi sienų nuo nuovargio, jis dar pilnas klausimų, gyvas ritoj kartu stengdamasis neatsilikti. Tuo tarpu atletiškos išvaizdos turtuo-

lis australas, seniai rezignavęs, palikdavo kur prie staliuko, o vėliau ir visai numojo rankas į visas kultūrinės išvykas. Kartą pajudinau tą temą, pažymėdamas, kad tokių turtų neturi nei JAV nei Australija. Jis patriotiškai pasipiktino, girdi, kaip gi ne, Australijoje irgi iškasami kaulai ir dinosauro ir kitų, yra kas pasižiūri. Daugiau jau neteko pasikalbėti su juo kultūrinėmis temomis.

Pakeliui į Alikante apelsinų plantacijos, muskato vynuogės iš kurių daromas specialus vynas, almono riestutai ir kitkas. Sustojame pavalgyti vietoje, kuri pagarsėjusi savo kulinarine specialybe ir gėrimu. Gėrimas, anot vadovo, be lašelio alkoholio. Išmėginome, išgėrėme po stiklinę kitą ir ispaniškai prabilome, toks linksnumas, tokia nuotaika, toks vėlnio gėrimėlis! Tuo tarpu garsusis valgis -- pakęptinti ryžiai su visais šliaužais, kurie tik randasi palaimintoje Ispanijos žemėje. Nedaug mūsų ragavo šį delikatesą, bet aš užsisakęs nenusinuodijau. Ryžiai net skanūs, na kitos šlykštvės pavirintos, pakęptos nekrutėjo, dantys nuo jų kol kas neiškrito, minkštos. Už kelių dienų, saulės veikiamas, dar kartą užsisakiau šį delikatesą. Žinoma, ne dėl vėžio, kuris maišosi tarp baidyklų, bet dėl ryžių.

Bevažiuojant vietovaizdžiai ir augmenija visą laiką keitėsi. Mylių mylios alyvų medžių, oleandrų tvoros, kaktusų laukai ir jų tvoros, mirtų gvvatvorės, palmių miškeliai, plačiausi ryžių laukai, medvilnės plotai, datulės, Granadoje net nokstančių bananų palmės.

Prieš Alicante prie palangiškai smėlingo pajūrio auga viešbučiai -- dangoraižiai tartum grybai po lietaus. Vadovas tvirtina, kad net į jį stebina tas temnas. Turistai, ispanai dirbą Vokietijoje, Prancūzijoje, milijonus sudeka kraštu, kyla jo gėrovė, bet dar daug skurdo, pragyvenimo lygis dar žemas. Tai matosi važiuojant toliau nuo pajūrio į pat Ispanijos širdį. Derlingos vietos vis labiau keitėsi į dykumas, kur išleję laukai ir dunksa kalnai priminė kaubojų filmus. Kanadietė patvirtino ta mano pažiūrą. Ji matė tokių vaizdų Kanadoje, JAV. Vietomis uolose iškaltos durys rodė gyvenamą namą. Įstisi kaimai tuose urvuose. Vadovas tvirtina, kad nėra taip bloga gyventi ten. Viduje erdvi, vasara nėra karšta, o tai tikra palaima, o žiema nėra šalta. Kai kur įėjimas, frontas gražiai išbaltintas, išgražintas.

(Bus daugiau)

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

* HENRIKAS MACIJAUSKAS, Vilties b-vės linotipininkas ir ilgametis tarnautojas, rugsėjo 5 d. sukurė šeimą. Po vestuvių valšių su giminėmis ir artimaisiais bičiuliais jaunavedžiai išvyko po vestuvinei kelionei.

Vilties b-vės ir Dirvos bendradarbiai linki jaunavedžiams laimės ir pasisekimo naują gyvenimo lapą atvertus.

* ALT CLEVELANDO SKYRIAUS organizacijų atstovų susirinkimas įvyksta sekmadienį, spalio 4 d. 12:00 val. Lietuvių salėje, 6835 Superior Ave.

Bus svarstomi svarbūs politiniai klausimai liečiant JAV prezidentinius rinkimus ir patį ALT Clevelando skyrių. Visos ALT dalyvaujančios organizacijos prašomos atsiųsti po tris atstovus. Clevelando lietuvių visuomenė kviečiama atsilankyti ir pasiklausyti diskusijų. Smulkesnės informacijos bus paskelbtos vėliau. Skyriaus Valdyba A. Pautienis, Pirm.

Cuyahoga Apskritis Common Pleas teismo teisėjas George J. McMonagle š.m. kovo 17 d. buvo gubernatoriaus tai vietai paskirtas, kaip tinkamiausias savo išsilavinimu ir teisme patirtim.

Artėjant rinkimams, teisėjas G.J. McMonagle kandiduoja tai pačiai teisėjo vietai.

Teisėjas McMonagle, baigęs Cleveland College ir Cleveland Law School, savo teisine praktika greitai iškilio pirmąjį vietas ir neužilgo jam buvo suteiktos teisės ginti bylas prieš Aukšč. Teismą. Jis yra visos eilės profesinių - teisinių organizacijų narys ir rinkimuose remiamas Clevelando teisininkų sąjungos.

* Kaip palikti namus šeimai be skolos, nelaimės atveju. Teiraukitės pas V. Giedraitį 944-6835 ar Z. Obelenį 881-7741.

Išnuomojamas butas kamb. su atskira vonia. Namuose gale atskiras įėjimas. Idealus senesnei porai. Prie patį Sv. Jurgio parapijos. Teirautis HE 1-3373.

(101 - 104)

CLEVELANDE NAUJAI ATSIDARANTI GALLERY INTERNATIONAL

13218 SUPERIOR AVENUE

(kampas Superior ir Euclid Avenue)

nuo rugsėjo 12 iki spalio 15 d. ruošia

dailininko
ALFONSO DARGIO

ir

skulptoriaus
ANTANO MONČIO
KŪRINIŲ PARODĄ

Galerija atidaryta kasdien,
išskyrus pirmadienius, nuo
2 iki 7 val. vak. ir sekmadieniais nuo
2 iki 5 val. vak.

KUN. P. DZEGORAČIO KUNIGYSTĖS SUKAKTIS

Kun. Petras Dzegoraitis buvo išventintas į kunigus 1939 m. birželio mėn. 3 d.

Ejo vikaro bei kapeliono pareigas įvairiose mokyklose. Vėliau atsidūrė tremtyje, iš kur 1952 m. emigravo Amerikon.

Pirmąjį paskyrimą gavo į šv. Pranciškaus parapiją Toledo, Ohio. Ten išbuvęs penkerius metus, tarpininkaujant kleb. kun. V. Vilkutaičiui, atkeliamas asistento pareigoms į šv. Jurgio parapiją, Clevelande.

Šioje parapijoje, kurios klebonu dabar yra kun. B. Ivanauskas, kun. Petras darbuojasi ir dabar.

Pravartu būtų paminėti, kad kun. Petras, savo sukaiktis progą, su kitais konfratrais solenizantais, išleido kun. St. Žiliparuoštą knygą "Gyvenimo Šaltiniai", kuri buvo padovanota Nekaltai Pradėtosios Marijos seselių Ordenui, jaunimo stovyklos naudai.

Kun. P. Dzegoraitis savo iškilmingas šv. Mišias laikys š.m. rugsėjo mėn. 27 d. 10 val. 30 min., o pamokslą sakys prel. V. Balčiūnas.

Iškilminga vakarienė įvyks šv. Jurgio parapijos salėje 5 val. p.p.

Primename kad į iškilmingą vakarienę biliety dar galima įsigyti Dirvoje, Spaudos Kioske pas V. Rociūną, Ateities Klubo pirm. J. Mikonį, bei sekmadieniais po pamaldų bažnyčios vestibulyje, pas Parapijos Komiteto narius. Organizacijos, norinčios sukaiktininką sveikinti iškilmingos vakarienos metu, registruojasi pas Parapijos K-to narį Praną Stempužį iki š.m. rugsėjo mėn. 20 d., skambinant telef. MU 1-8450.

Šv. Jurgio Parapijos Komitetas Clevelande

VIENAM VYRUI

reikalingi du kambariai ir virtuvė,

Tel. 361-4270 nuo 6 val. vak.

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti
D I R V A

GALIMA UŽSISAKYTI STASIO MOTUZO KŪRINIUS

Medžio meniškų kūrinių meisteris Stasys Motuzas turi sukūręs Lietuvos Vyti 12x14 inčų dydžio. kainuoja su prisiuntimu \$30.00.

Norintieji išgyti Lietuvos Vyti, prašomi kreiptis į Vytautą Braziulį, 1852 Knowles Ave., Cleveland, Ohio 44112. Telefonas: MU 1-9404.

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

RUGSĖJO 19 ir 20 D. Amerikos ir Kanados Skautininkų ir vadovų sąskrydis šv. Jurgio parapijos salėje.

RUGSĖJO 20 D. susipažinimo pobūvis Čiurlionio Ansamblio namuose, Rengia LVS Ramovė.

RUGSĖJO 27 D. kun. Petro Dzegoračio 25 metų kunigystės jubiliejus - banketas, šv. Jurgio parapijos auditorijoje.

RUGSĖJO 27 - SPALIO 4 A. Tamošaitienės dailės, tautinių dainų ir drabužių paroda Čiurlionio Ansamblio namuose. Rengia LB I apyl. valdyba.

SPALIO 3 "Užburti vaikai". Vaidina Chicago K. Donelaičio mokyklos teatro mėgėjų grupė šv. Jurgio parapijos salėje.

FILATELIJOS KAMPĖLIS

(14)

ANTANAS BERNOTAS

DOMINIKONŲ RESPUBLIKA (Karaibų jūroje) išleido 2 pašto ženklus, kuriais paminimas Bani miesto 200 metų įsteigimas, kartu pagerbiamas tame mieste gimęs gen. Maximo Gomez, žymus to krašto ir Kubos narys.

Bani miestas, Trujillo Valdes provincijos sostinė, guli pietinėje krašto dalyje, prie Karaibų jūros, 20 mylių į pietvakarius nuo Ciudad Trujillo. Mieste gyvena apie 20,000 žmonių.

Maximo Gomez y Baez (1826-1905), Kubos generolas, gimė Bani mieste, Santo Domingo saloje. Tarnavęs nekurį laiką ispanijar-

mijoje Santo Dominge ir Kuboje, jis prisijungė prie Kubos revoliucionierių 10 metų kare prieš Ispaniją. Laikė antros Kubos revoliucijos (1895-98) jis buvo pakeltas generolu ir paskirtas Kubos karinių pajėgų vadu. Kai JAV 1898 m. įsimažė į Kubos revoliuciją, jis Kubos armiją pavėdė Amerikos žiniui. 1899 m., gavęs savo kariuomenei išlaikyti 3 milijonus dolerių, jis buvo pašalintas iš kariuomenės vado pareigų.

LENKIJA išleido įdomią istorinę 5 p. ženklų laidą Krokuvos Jogailos vardo universiteto 600 metų įsteigimo sukaktis atžymėti. Pašto ženklai įgraviruoti, papuošti vinjetėmis ir anų laikų lotynų šriftais.

Krokuvos universitetą įsteigė 1364 m. gegužės 12 d. žymus anų laikų lenkų karalius Kazimieras Didysis (1310-1370), apdovanodamas jį žemėmis ir turtais ir pakviesdamas jį žymių profesorių (jo atvaizdas parodytas 40 gražių p. ženkle). Tačiau universitetas, praėityje dažnai vadintas akademija, dėl savo jaunumo ir nepatirtimo, tik vegetavo. Universiteto atnaujinimo darbu, uoliai remdamas turtais, ėmėsi lietuvis Len

SPALIO 10 D. SLA 136 kp. vakaras. Programoje "Popiečio diagnozė" -- A. Kairio 3 scenos atidengimų žaismas.

SPALIO 17 - LAPKRIČIO 19 Dailininko V.K. Jonyno meno paroda.

SPALIO 17 D. šv. Kazimiero Lituanistinės Mokyklos rengimas.

SPALIO 18 D. Lietuvių Bendruomenė rengia Lietuvių Dieną Naujosios parapijos salėje.

SPALIO 24 D. metinis Lithuanian Village ballus - banketas su programa Lietuvių salės patalpose.

SPALIO 25 D. Kristaus Karaliaus akademija ir metinė vakarienė Nauj. parapijos salėje. Rengia Moterų Sąjungą.

SPALIO 31. Metinis Korp. Neo-Lithuania ballus.

LAPKRIČIO 7 D. Pilėnų tunto vaidinimas šv. Jurgio parapijos salėje.

LAPKRIČIO 8 D. šv. Kazimiero Lituanistinės Mokyklos rengiami pietūs.

LAPKRIČIO 14 ir 15 D. Vaidilos Teatro premjera "Užburti dodelė" šv. Jurgio parapijos salėje.

LAPKRIČIO 21 - GRUODŽIO 17. Dailininko R. Viesulo meno paroda.

LAPKRIČIO 21 D. Inžinierių ballus. Ruošia Korp! Plienai.

LAPKRIČIO 21 D. Lietuvos kariuomenės šventės minėjimas. Rengia LVS Ramovė.

kijos karalius Jogaila ir jo žmona karalienė Jadvyga, paaukojusi jam savo brangenybes ir užrašiusi stambias beneficijas. Karalius Jogaila specialiu aktu iš 1400 m. universitetą atnaujino, ir jo atidarymas įvyko liepos 22-26 dienomis. Pats pirmas įsimatrukuliavo karalius Jogaila, į pasekė daugelis didikų. Antruoju universiteto rektorium buvo lietuvis Jonas Vaidutis. Jogailos ir Jadvygos noru, universitetas turėjo būti krikščionybės židiniu, ruošiant dvasininkus Lietuvai. Tokiu jis ilgus laikus ir paliko. Lenkijai universitetas tada nesivertė, viskas buvo mokoma lotyniškai. Universitetą lankė daugybė ano meto Lietuvos švietuolių. Čia dedame 2,50 zlotų pašto ženklą su karaliaus Jogailos ir karalienės Jadvygos atvaizdais.

Kiti pašto ženklus parodyti šio universiteto lankytojai yra: šv. Kazimiero auklėtojas istorikas Jonas Dluogošas (60 gr.), astronomas Mikalojus Kopernikas (60 gr.) ir mokslininkas Hugo Kollataj (40 gr.).

ŠVEDIJA išleido 3 pašto ženklų seriją to paties piešinio, kuria paminima poeto Karlfeldto 100 metų gimimo sukaktis. Pašto ženklų piešiniui motyvas paimtas iš jo eilėraščių "Elle Himselfard".

Erik Axel Karlfeldt (1864-1931) gimė Tolvmansgarden dvare, Krylbo valsč., Dalarnos provincijoje. 1892 m. baigė Upsalos

universitetą. Pradžioje mokytojavo, vėliau buvo Stockholmo Karališkosios bibliotekos bibliotekininku. Nuo 1912 m. iki savo mirties buvo Švedų akademijos sekretorium, o nuo 1907 m. ir Nobelio komiteto nariu. Parašė keletą poezijos rinkinių ir dvi monografijas. Pirmas poezijos rinkinys -- "Tyrlaukių ir meilės dainos" išėjo 1895 m. Savo poezijoje su ypatinga išraiška ir savotišku stilium vaizdavo gimtojo krašto gamtą, žmones ir jų santykius. Jau po jo mirties -- 1931 m. jam buvo paskirta Nobelio literatūros premija.

V. VOKIETIJA išleido 5 p. ženklų seriją su jos žymesnių miestų vaizdais. Čia dedame 20 pfeningų p. ženklą su Tautinio Teatro vaizdu Muenchene.

Muenchen (lot. Monachium) buvo įkurtas vienuolių 1158 m. (užtat ir vardą turi nuo vienuolio -- Moench) prie Isaro upės, Dunojaus įtakos, apie 50 km. į šiaurę nuo Alpių kalnų. Miesto herbą taip pat sudaro vienuolis išskėstom rątom. Vietovėje pradžioje tebuvo tik druskos kasyklos ir sandėliai, bet vėliau išaugo miestas, kuris nuo 1255 m. padarytas visos Bavarijos sostine. Didens miesto dalį XIV šimtm. sunaikino gaisras. Trisdešimties metų kare miestą buvo užėmę švedai, 1705 ir vėl 1742 m. -- austrai. Valdant Bavarijos karaliams Liudvikui I ir Maksimilijonui miestas XIX šimtm. nepaprastai išaugo ir išgrąžėjo: miestas tapo žinomas kaip meno ir mokslo centras. Į čia 1826 m. iš Landshuto buvo perkeltas universitetas, atidaryta daugybė mokslo ir meno institucijų, plaukė iš visų kraštų studentai. Nemaža ir lietuvių švietuolių studijavo Muenchene. 1923 m. čia įsteigė Nacionalsocialistų partija su jos Adolfu Hitleriu. Per II Pas. karą miestas labai smarkiai buvo sunaikintas amerikiečių aviacijos ir sugriauta daugelis senų meno paminklų. Per karą ir po jo mieste buvo susispietę apie 200 lietuvių pabėgėlių, kurie buvo išplėte gyvą kultūrinę veiklą. Tam tikras skaičius jų ir dabar ten tebegyvena. Šiuo metu mieste yra apie 1 mil. gyventojų.

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS!
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

• Pinigų taupymui nereikia ražinėti. juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokam visas pašto persiuntimo išlaidas.

• Dabartinis dividendas 4 1/2% išmokamas du kart per metus.

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4; Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

Naturally
SUPERIOR SAVINGS
SINCE 1909
13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.

HOME and REMODELING LOANS
INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1-1763936 East 185th St.
KE 1-7770

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

ŽALIOJO INTERNACIONALO
SUVAŽIAVIMAS WASHINGTONĖ

Š.m. rugsėjo mėn. 5-6 dienomis Washingtonė įvyko Žaliojo Internacionalo suvažiavimas, kuriame, E. Devenienėi neatvykus, Lietuvius atstovavo B. Paramskas. Iš Lietuvos suvažiavime dalyvavo: H. Blazas, pulk. K. Škirpa, J. Audėnas, Dr. J. Pajaujis - Javis, P. Zundė, K. Žalgauskienė ir pulk. K. Grinius su ponija.

Pirm. S. Mikolajčikui iš pareigų pasitraukus, nauju Sąjungos pirmininku išrinktas buv. Vengrijos ministeris pirmininkas Ference Nagy.

* AKTORĖ JULIJA CIJONĖ-LIENE pranešinė Mūsų Parodos metu rugsėjo 27 d. Jaunimo Centre, Chicagoje. Sceną dekoruoja dail. M. Ambrozaitytė, o paveikslą loterijai padovanojo dail. V. Krištolaitytė.

JURGITA STANAITYTĖ, Birutės ir Juozo Stanaičių dukrelė, šių metų rugsėjo 26 d. 11 val., Šv. P. Marijos Gimimo bažnyčioje, Marquette Parke, Chicagoje priims moterystės sakramentą, ištekdama už savo tautinių šokių partnerio Rimanto Stropaus. Vestuvinės vaišės įvyks vakare Šv. Kryžiaus salėje.

Lietuvos Generaliniam Konsului New Yorke

JONUI BUDRIUI

mirus, p. Budrienei ir Jos šeimai reiškiamę gilią užuojautą.

Bronė ir Antanas Kalvaičiai

Lietuvos Generaliniam Konsului

a. a. JONUI BUDRIUI,

didžiam kovotojui dėl Lietuvos laisvės baigus žemiškąją kovą, dalinamės liūdesiu su jo žmona Regina ir artimaisiais.

Valerija ir Bronius Nemickai su šeima

Lietuvos Generaliniam Konsului

a. a. JONUI BUDRIUI

mirus, p. Olgai ir Vaciiui Numgaudams ir jų šeimai nuoširdžiausią užuojautą reiškia

Irena ir Jonas Rimkūnai

A. A.

VALERIJONUI MIČIULIUI

mirus, žmoną Oną, sūnus Valentą ir Bronių su šeimomis, brolių Pijų, sesę Oną su šeimomis ir brolius Joną bei Juozapą su šeimomis Lietuvoje nuoširdžiai užjaučiame ir drauge liūdimė.

Juozas Stanaitis su šeima

* K. DONELAIČIO Lituanistikos mokykla mokslo metus pradėjo rugsėjo mėn. 12 d., Marquette Fieldhouse, Kedzie Ave, ir Marquette Rd. Į darželį priimami 5-kių metų vaikai.

Šeštadienį, rugsėjo mėn. 19 d., prasidės normalios pamokos valdiškoje mokykloje, Fairfield Ave, ir 69 gatvės kampas (McKay valdiška mokykla). Pradžią 9 val. ryte.

Lituanistikos mokykla privalo lankyti visi lietuviai vaikai!

LOS ANGELES

Lietuvių Tautinių Namų paskutinė šios vasaros - rudens gegužinė įvyks rugsėjo mėn. 20 d. Arroyo Seco Parke prie 60 Ave. (važiuojant Pasadena freeway). Į LT Namų gegužines gana skaitlingai susirenka Los Angeles ir jos apylinkių lietuviai. Vieni atvyksta pasilinksinti, susitikti su savo pažįstamais ar naujų pažinčių susirasti, kiti ateina su savo moraline ir materialine parama, neretai ir su didesne suma LT Namų paremti. Iš LT Namų parengimų gautas pelnas išimtinai naudojamas LT Namų pagerinimo reikalingam. LT Namų vadovybė yra užsimojusi ir šiemet atlikti visą eilę patobulinimų. Tam reikalinga lietuvių visuomenės talka ir parama. Gegužinė veiks LT Namų dalininkų namie pagaminto maisto, šaltų gėrimų bufetai, o taip pat ir turtingas laimėjimų stalai, kuriame vertingas dovanas paprastai suaukokoja LT Namų dalininkai ir gausūs LT Namų bičiuliai. LT Namų gegužinė visiems atsielankiusiems žada bičiulišką aplinkumą ir ta pačia proga suteikia kiekvienam iš mūsų galimybę paremti Los Angeles lietuvių kultūrinį - tautinį židinį. Taigi, raskime laiko š.m. rugsėjo 20 d. susitikti LT Namų gegužinėje. Pradžią -- 12 val. 30 min., pabaigą -- saulutei nusileidus ir vakaro sutemoms pradėjus supti parą.

A.A.

Šių metų liepos mėn. 25 d. Hartforde susituokusių inžinierių Mykolą Pakštį ir dailininkę Audronę Dragunevičiūtę su duona ir druska pasitinka tėvai.

SUKURĖ LIETUVIŠKĄ ŠEIMĄ

Šių metų liepos 25 d. Hartforde, lietuvių Šv. Trejybės bažnyčioje susituokė inžinierius Mykolas Pakštys ir dailininkė Audronė Dragunevičiūtė. Moterystės sakramentą suteikė kunigas dr. Valdemaras Cukuras. Vestuvinės vaišės vyko Lietuvos Amerikos Piliečių klubo svetainėje.

Jaunasis -- Mykolas Pakštys yra baigęs Tafts Universitetą (Bostone) bakalauro laipsniu statybinėje inžinerijoje. Vėliau įgijo magistro laipsnį inžinerijos mechanikoje Northeastern Universitete (taip pat Bostone). Dabar dirba kaip vyresnis inžinierius General Dynamic - Electric Co. tyrinėjimų ir vystymo laboratorijoje, Groton, Conn.

Būdamas moksleiviu ir studentu aktyviai dalyvavo ateitininkuose. Yra baigęs aukštesniąją lituanistikos mokyklą. Ilgus metus

buvo veiklus dalyvis tautinių šokių ansambliuose.

Jaunoji -- Audronė Dragunevičiūtė šiais metais baigė Philadelphia Museum College of Art (Philadelphia) gaudama bakalauro laipsnį tapyboje. Visus keturis metus college gavo pilną stipendiją. Su savo darbais dalyvavo ne tik college'o, bet ir viešose parodose (profesorių rekomendacija). Iš mažens (nuo 6 metų amžiaus) buvo pareiginga, veikli skautė ir dabar priklauso akademikų - skautų sąjungai. Už pasidarbinimą skautybei apdovanojama Vėliavos žymeniu. Visą laiką uoliai lankė lituanistinę mokyklą.

Rugsėjo mėn. jaunieji kelioms savaitėms vyks į Europą.

Reikia tikėtis, kad pradėdami naują gyvenimą Mykolas ir Audronė Pakščiai ir toliau bus aktyvūs lietuviškoje veikloje.

NEW YORK

* NEW YORKO dainininkai ir šokėjai ir po Lietuvos Dienos neturi poilsio: reikia ruošti New Yorko Lietuvos Dienai, kuri įvyks rugsėjo mėn. 20 d. New Yorko paviljone. Čia dalyvaus New Yorko chorai ir šokėjai, talkininkaujant kaimynams iš New Jersey, New Yorko Operetės, trijų parapijų chorams ir ponai J. Matulaitienei su savo šokėjais nėra atostogų šiemet, darbo ligi ausų.

* NEW YORKO VYRŲ CHORAS susiorganizavęs prieš metus jau kviečiamas gastrolėms. Rugsėjo 6 d. dainavo Lietuvos Katalikų Mokslo Akademijos suvažiavime Fordhamo universitete, o spalio 24 d. pakviestas dainuoti Baltimorėn, kur dalyvaus ir akt. V. Žukauskas. Choras repetitijas pradeda rugsėjo mėn. 13 d. Lietuvos Atletų Klubo patalpose, Ridgewood. Teko nugirsti, jog eilė naujų dainininkų ruošiasi įsijungti į choro eiles.

* VAIDINTOJŲ TRUPĖ, vadovaujama V. Žukausko, pavasarį Brooklyne pastatė A. Kairio 3 v. komediją "Diagnozė". Vaidinimas turėjo gražų pasisekimą. Trupė jau turi kelis pakvietimus gastrolėms. Rugsėjo mėn. 26 d. bus vaidinama Baltimorėje, o spalio mėn. 3 d. Philadelphiaje. Be to, žmonėms pageldaujant, bus kartojama Brooklyne ir vyksta pasitarimai dėl eilės kitų gastrolių.

Žodžiu, New Yorkas kruta. Tai vis Lietuvos Dienos dvasia. Reikia tikėtis, jog toji dvasia pasižvais gyva lietuvių širdyse ir paskatins visus labiau susidomėti kultūrine veikla.

Sinus

REMIA SEN. B. GOLDWATERI

vesti bereikšmes konferencijas su rusais.

* Prekiauti su komunistais tik tuo atveju, jei tas padeda sumažinti jų įtaką ir galybę.

Tai tik dalis Goldwaterio programos. Kad sovietų pataikautojams ir talios apaštalamai nepatinka, visai suprantama. Bet milijonai amerikiečių galvoja kitaip ir tai parodė Goldwaterio nominacijos balsų gausumas. Lietuviai, norėdami jį paremti, o tuo padėti ir savo tėvynei Lietuvai, nutarė konkrečiai prisidėti prie Goldwaterio išrinkimo į prezidentus.

Jau daugelis New Jersey kolonijų turi komitete savo atstovus: Jamestown -- Pranas Purnas, Elizabeth -- Albinas Stukas ir Kazys Bartys, East Orange -- Albinas Trečiokas, Paterson -- A. Gustas, Perth Amboy -- adv. F. Reps, Newark -- Inž. Valentinas Melinis, So. Orange -- inž. Vladas Dilis. Dar bus atstovų ir iš kitų vietovių kaip: Linden, Harrison, Kearny, Bayonne, Jersey City. Tuo norima išplėsti veiklą ir užmegsti darbą su New Jersey respublikonų partijos vyriausia būstine. Reikia tikėtis, kad dauguma lietuvių balsuotojų, matydami tokią programą, reikalingą supras ir balsavimo dieną atiduos savo balsus už senatorių Barry Goldwaterį.

J.P.V.

Vanda Vaitienė ir Aldona Leitienė važiuoja iš Detroito į Chicago modeliuoti ten vykstančioj Mūsų Parodoj, Ark. J. Matulaitio Senelių Namų statybai paremti.

Korp! Neo-Lithuania filijos stovykloje per vėliavos pakėlimą.

J. Gaižučio nuotrauka

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNIOJE

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

PARAMA-

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. Imp. 3-Star FRENCH COGNAC 5th 4.59
2. Antique Bourbon Kentucky Str. Whiskey... 5th 3.98
3. CANADA DRY VODKA 5th 2.98
4. Imp. French NAPOLEON Brandy..... 5th 3.35

5. COINTREAU Liqueur 5th 4.75
6. CHIANTI Imported Wine 5th .98
7. Zeller SCHWARZE KATZE 5th 1.29

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.